

Hjo kommun

Rektorn vid Hammarnskolan

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Hammarnskolan
i Hjo kommun

Tillsyn i Hammarnskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hjo kommun under vårterminen 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hammarnskolan besöktes av Skolinspektionen den 21 och 22 februari 2013.

Fakta om skolan

Hammarnskolan ligger i ett bostadsområde i Hjo tätort. Vid skolan går 26 elever i förskoleklass och 135 elever i grundskolans årskurser 1-6. Skolan har också två avdelningar för fritidshem med sammanlagt 91 elever. Eleverna är indelade i en förskoleklass och en åldershomogen klass per årskurs. Den pedagogiska personalen är organiserad i tre arbetslag; ett för förskoleklassen och årskurserna 1-3, ett för årskurserna 4-6 och ett för fritidshemmen. Skolan leds av en rektor.

Enligt rektorns verksamhetsredogörelse hade alla elever i årskurs 3 nått kunskapskraven i naturorienterande och samhällsorienterande ämnen vid slutet av vårterminen 2012. Motsvarande andelar för ämnena svenska och matematik var 81 respektive 90 procent. Vid samma tidpunkt hade 93 procent av eleverna i årskurs 6 nått kunskapskraven i engelska. I matematik hade 96 procent av eleverna nått kunskapskraven. I svenska var motsvarande andel 85 procent. Skolan har inte redovisat någon sammanställning av kunskapsresultaten i årskurs 6 i övriga ämnen.

Vid tillsynen har det inte framkommit något annat än att verksamheten vid skolans fritidshem utgör ett komplement till skolarbetet samt erbjuder eleverna en meningsfull fritid och rekreation.

Helhetsbedömning

Rektorn vid Hammarnskolan måste ta ett större ansvar för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Skolan har börjat sammanställa kunskapsresultaten i alla ämnen som en grund för uppföljning av verksamhetens resultat. Det systematiska kvalitetsarbetet måste dock utvecklas så att skolan skapar sig en mer heltäckande bild av verksamhetens resultat i förhållande till de nationella målen för utbildningen. Detta är nödvändigt för att på ett systematiskt sätt kunna analysera resultaten och formulera åtgärder för att utveckla verksamheten.

Vid Skolverkets utbildningsinspektion år 2006 bedömdes att det fanns brister i skolans arbete med uppföljning och utveckling av utbildningen. Det är anmärkningsvärt att Skolinspektionen finner liknande brister även vid denna tillsyn.

Tillsynen visar också att skolan måste utveckla arbetet med att ge eleverna inflytande över utformningen av undervisningen. För att stärka detta arbete måste skolan ange i planeringen av verksamheten hur elevernas inflytande ska vara utformat och hur eleverna ska få ett ökat inflytande i takt med stigande ålder och mognad. Elevernas inflytande över undervisningen fyller en viktig funktion i bland annat arbetet med att förverkliga de nationella mål för värdegrundsarbetet som uttrycks i läroplanen. Inflytandet är också en del i arbete med att anpassa undervisningen efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolan måste också förbättra arbetet med att tillgodose elevers behov av särskilt stöd för att nå kunskapskraven eller för att komma tillrätta med andra svårigheter i skolsituationen. Som ett led i detta arbete måste skolan bli bättre på att utarbeta och genomföra åtgärdsprogram som tydligt beskriver elevens behov och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I övrigt visar tillsynen inte annat än att eleverna upplever att skolan och fritidshemmet erbjuder en trygg miljö och att det finns fungerande rutiner för att upptäcka och komma tillrätta med kränkande behandling.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hjo kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 5 juli 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Hjo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Den närmare utformningen av inflytandet ska enligt skollagen anges i samband med planeringen av verksamheten. Enligt läroplanen ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Enligt läroplanerna ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Lärarna berättar vid intervju att de bara är i början av ett arbete med att ge eleverna inflytande över utformningen av undervisningen. De uppger också att det finns lärare vid skolan som är bra på att ge eleverna inflytande över undervisningen medan övriga lärare behöver bli bättre på detta. Resultaten av Skolinspektionens enkät, som genomförts inför tillsynen, bekräftar det lärarna uppger vid intervjun. Där framkommer att lärarna skattar sig själva relativt lågt i fråga om att "eleverna är med och planerar hur undervisningen ska genomföras".

Eleverna uppger i intervju att det vanligaste är att läraren bestämmer vad som ska hända i klassrummet, men att det händer att eleverna får vara med och bestämma hur de ska arbeta. I intervju med rektor framkommer att det finns en medvetenhet hos både rektor och lärare om att arbetet med att ge eleverna inflytande över undervisningen behöver utvecklas vid skolan. Rektorn uppger också att skolan inte anger i planeringen av verksamheten hur elevernas inflytande ska vara utformat och anpassat utifrån ålder och mognad. Elevernas inflytande finns dock beskrivet i de pedagogiska planeringar som ligger till grund för olika temaarbeten.

Av utredningen framgår att utformningen av inflytandet inte anges i planeringen av verksamheten och att skolan inte har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Vidare ger inte alla lärare eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Särskilt stöd

Bedömning

Hjo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta enligt skollagen anmälas till rektor. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att en elev ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Enligt läroplanen har rektor ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Rektor ska fatta beslut om åtgärdsprogram. Ett beslut om åtgärdsprogram kan överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Enligt förvaltningslagen ska beslut som kan överklagas innehålla information om hur man kan överklaga beslutet.

Vid intervjuer med rektor, lärare och elevhälsa framkommer att det finns elever som är i behov av särskilt stöd men som inte får det stöd de behöver. Både rektor och lärarna beskriver att skolan i första hand ger särskilt stöd i ämnena svenska, matematik och engelska. Lärarna uppger att de stödåtgärder som planeras ibland utgår mer från vilka resurser som finns tillgängliga än från elevens behov. Enligt rektor är en av orsakerna till dessa problem att elevhälsans personal tillhör kommunens centrala resursenhet och att rektor därför inte förfogar över den specialpedagogiska resursen.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på åtgärdsprogram som är utarbetade vid skolan. Åtgärdsprogrammen saknar underskrift av beslutsfattare. Det är därför svårt att se om åtgärdsprogrammen beslutats av rektor. Åtgärdsprogrammen saknar också överklagandehänvisning. Rektorn uppger att beslut om huruvida åtgärdsprogram ska upprättas fattas av rektor. Lärarna ansvarar för att utarbeta åtgärdsprogram, men rätten att fatta beslut är inte delegerad till lärarna. Enligt lärarna ska rektor godkänna åtgärdsprogram innan de verkställs.

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte alltid vilka behov eleven har. I ett av exemplen framgår elevens starka sidor och vilken målsättning som finns för elevens utveckling, men ingenting om vilka behov som åtgärdsprogrammet ska tillgodose. Det framgår inte heller alltid, i de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av, hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Ett exempel på detta är att det endast anges att åtgärderna ska följas upp vid utvecklingssamtalen eller vid behov.

Utredningen visar att eleverna inte alltid får det särskilda stöd som en utredning har visat att de behöver. Rektor fattar inte beslut om åtgärdsprogram i enlighet med författningarnas krav. Det förekommer också att åtgärdsprogram inte anger vilka behov eleven har eller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-10 §§ skollagen

28 kap. 16 § skollagen

21 § förvaltningslagen (1986:223)

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Hjo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett systematiskt kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under

medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete genomförs. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Skolinspektionen har tagit del av skolans "redovisning av det systematiska kvalitetsarbetet 2011/12". Dokumentationen består av en redovisning för varje arbetslag och en redovisning där rektorn sammanställer kvalitetsarbetet för hela skolenheten. Skolan har också redovisat ett dokument som beskriver "skolans utvecklingsområden" inför läsåret 2012/13.

Arbetslagens redovisningar innehåller inga sammanställningar eller analyser av verksamhetens resultat i förhållande till målen för utbildningen. I rektorns redovisning finns ett avsnitt som beskriver verksamheten måluppfyllelse. Vad gäller kunskapsresultaten innehåller redovisningen endast en sammanställning av resultaten vid de nationella proven i årskurserna 3 och 6. Detta innebär att pedagogernas bedömning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven lämnas utanför det dokumenterade kvalitetsarbetet. Elevernas kunskapsresultat i de ämnen i årskurserna 3 och 6 där det inte finns nationella prov finns inte med i uppföljningen av kunskapsresultaten.

I rektorns redovisning finns också ett avsnitt för analys av kunskapsresultaten. Analysen innehåller inte något resonemang som leder fram till slutsatser om orsakerna till att kunskapsresultaten ser ut som de gör. Enligt Skolinspektionens bedömning är det också – med något undantag – svårt att se kopplingen mellan analysen och de åtgärder som beskrivs i dokumentet om "skolans utvecklingsområden" inför läsåret 2012/13.

Kvalitetsarbetet avseende skolans vädergrundsarbete saknar en tydlig beskrivning och analys av verksamhetens resultat i förhållande till målen i läroplanens inledande delar.

Rektor och lärare berättar i intervju att det tidigare inte har skett någon samlad uppföljning av skolans kunskapsresultat, men att man under läsåret 2012/13 har börjat sammanställa resultaten i alla ämnen. Lärarna beskriver att arbetet med uppföljning har kommit olika långt i olika ämnen. Rektorn uppger att skolan bedriver ett medvetet utvecklingsarbete utifrån en analys av resultaten på nationella prov. Som exempel nämns planer för att utveckla undervisningen i matematik och svenska.

Utredningen visar att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete vad gäller såväl planering som uppföljning, utveckling av utbildningen, och dokumentation. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Hjo kommun en anmärkning.

Hjo kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 5 juli 2013.

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte alltid vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner. Exempelen innehåller skriftliga omdömen i de ämnen som eleven får undervisning i. Omdömena beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i respektive ämne. I planerna finns också avsnitt som beskriver elevens nästa steg i kunskapsutvecklingen. De framåtsyftande avsnitten handlar i stor utsträckning om vad eleven ska göra. Exempel på detta är att eleven ska "fortsätta träna på" eller "jobba vidare med" ett kunskapsområde. De individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av säger ingenting om vad skolan ska göra för att främja elevens kunskapsutveckling i respektive ämne.

Av utredningen framgår att de individuella utvecklingsplanerna inte alltid beskriver skolans insatser för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Eftersom eleverna får skriftliga omdömen i förhållande till kunskapskraven och det även framgår vad eleven behöver utveckla för att nå så långt som möjligt bedömer Skolinspektionen överträdelsen som mindre allvarlig och tilldelar huvudmannen en anmärkning.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Erbjudande av utbildning**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- För eleverna finns inte i tillräcklig utsträckning elevhälsa som omfattar psykologiska insatser.

Motivering

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Rektor och elevhälsans personal uppger att det finns tillgång till skolsköterska, kurator, specialpedagog och skolläkare. Psykolog deltar endast i samband med utredningar i enskilda elevärenden och finns inte med i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Psykologen träffar elevhälsans övriga personal vid två möten per termin. Uppdraget ska dock bli mer permanent och kommer att omfatta både utredningar, uppföljningar och handledning. Elevhälsans personal uppger också att det pågår ett arbete i kommunen för att ta fram en plan för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

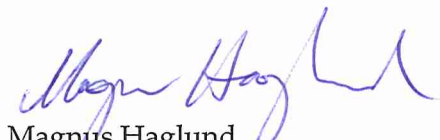
Utredningen visar att elevhälsans psykologiska insatser är begränsade till utredningar i enskilda elevärenden och att psykologen inte deltar i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Mot bakgrund av det pågående utvecklingsarbetet avseende elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och tilldelar huvudmannen en anmärkning.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningsjurist Charlotte Fagher och utredare Marie Sjöberg.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Enhetschef

Oskar Cliffordson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet redovisas i ett sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka

åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).